

DATUM

7 september 2021

KENMERK

B20210907AP

BETREFT

Besluit bestuur VGN
n.a.v. Advies CvD

BIJLAGEN

-

CONTACT

Annemarie Peters

TELEFOON

06-18116104

E-MAIL

apeters@vgn.nl

Geachte ontwikkelaar,

In het voorjaar heeft het VGN-bestuur op advies van de Commissie van Deskundigen besloten om de beoordeling van instrumenten in de Waaier VGN voor 2021 te laten vervallen. Hiermee werd alvast een voorschot genomen op een uitgebreid advies dat de commissie deze zomer aan het VGN-bestuur heeft aangeboden. Graag informeren wij u nader over de onderdelen van dit advies en de reactie van het VGN-bestuur.

Aanleiding voor het advies

De beoordeling van cliëntervaringsinstrumenten in de Waaier heeft zich de afgelopen jaren verder doorontwikkeld. De criteria die de commissie hanteert voor de beoordeling zijn aangevuld en aangescherpt. En de instrumenten in de Waaier zijn met behulp van de feedback van de commissie steeds verder verbeterd. Tijdens de laatste beoordelingsrondes heeft de commissie een aantal ontwikkelingen opgemerkt met betrekking tot de toekomst van de Waaier en de rol van de commissie. In juni heeft de commissie haar visie op de volgende vraagstukken in een advies uitgewerkt en aangeboden aan het bestuur VGN:

1. Beoordeling van cliëntervaringsinstrumenten
2. Reikwijdte/scope van de Waaier
3. Instrumentarium voor mensen met ernstige meervoudige beperkingen (EMB)
4. Criteria
 - a. Aggregatie
 - b. Betrouwbaarheid en validiteit

1. Beoordeling van cliëntervaringsinstrumenten

De berichtgeving over het vervallen van de beoordelingsronde 2021 is de aanleiding voor een aanpassing van de beoordelingsfrequentie. De commissie is van mening dat de jaarlijkse rapportage en beoordeling van bestaande instrumenten in de Waaier afnemende meerwaarde heeft.

Bezoekadres

Oudlaan 4
3515 GA Utrecht

Postadres

Postbus 413
3500 AK Utrecht

T 030 273 93 00

E info@vgn.nl

vgn.nl

U heeft de afgelopen jaren aangetoond de continue doorontwikkeling van uw instrumenten met zorg en aandacht aan te pakken. Een bepaalde mate van vertrouwen in de ingezette koers lijkt op zijn plaats. De commissie wil bovendien niet onnodig bijdragen aan de al hoge administratieve druk in de zorg.

Het VGN-bestuur neemt de adviezen van de commissie over voor een lagere frequentie van beoordeling mét behoud van zicht op de doorontwikkeling van de instrumenten. Concreet kunnen de veranderingen als volgt worden samengevat:

- Voor bestaande instrumenten wordt de frequentie van rapportage en beoordeling gereduceerd naar 1x per 2 jaar.
- Voor nieuwe instrumenten blijft de jaarlijkse beoordeling gehandhaafd.
- Het tijdvak van de Waaier wordt vereenvoudigd en op 2 jaar vastgesteld.

Toelichting nieuw beoordelingsproces

De commissie heeft een nieuw proces uitgewerkt, waarbij 1x per 2 jaar een formele beoordeling van de doorontwikkeling van bestaande instrumenten in de Waaier zal plaatsvinden. Om de huidige diversiteit in rapportages te reduceren, zal de commissie een format aanreiken zodat alle criteria aan bod komen.

In het tussenliggende jaar, zal de commissie via een verdiepende, informele bijeenkomst met afzonderlijke ontwikkelaars zicht houden op de actuele stand van zaken van het instrument, het gebruik in de praktijk en hoe wordt omgegaan met eerdere feedback van de commissie. Hiermee wordt voorgebouwd op de Tweedaagse die de commissie de afgelopen jaren heeft georganiseerd. Daarnaast kunnen over bepaalde thema's bijeenkomsten worden georganiseerd voor het collectief van ontwikkelaars.

Voor nieuwe instrumenten wordt de jaarlijkse beoordeling conform de tot nu toe gevolgde werkwijze en formats in stand gehouden.

Het tijdvak van de Waaier wordt ook gelijkgetrokken met het nieuwe ritme van beoordelen. Dit betekent concreet dat bestaande instrumenten iedere 2 jaar worden beoordeeld voor toelating in de nieuwe Waaier met een looptijd van 2 jaar. Indien een instrument dat is opgenomen in de Waaier na beoordeling de status 'niet toegelaten' krijgt, blijft de huidige situatie van toepassing. Het instrument zit nog een jaar in de Waaier, waardoor aanbieders de tijd hebben om een ander instrument te kiezen. De afgewezenen kan bij de volgende toetsing opnieuw het instrument indienen, als zijnde een nieuwe aanmelding.

In onderstaande tabel staat het nieuwe proces per jaar weergegeven:

Jaar	2022	2023	2024	2025	2026
Waaier	Laatste jaar huidige Waaier	Waaier 2023 t/m 2024		Waaier 2025 t/m 2026	
Activiteiten	Rapportage en beoordeling voor Waaier 2023 t/m 2024	Verdiepende, informele bijeenkomst met afzonderlijke ontwikkelaars Eventuele indieningen en beoordeling nieuwe instrumenten	Rapportage en beoordeling voor Waaier 2025 t/m 2026	Verdiepende, informele bijeenkomst met afzonderlijke ontwikkelaars Eventuele indieningen en beoordeling nieuwe instrumenten	Rapportage en beoordeling voor Waaier 2027 t/m 2028

Wat de nieuwe systematiek betekent voor de verschillende betrokkenen, staat in de volgende tabel uitgewerkt.

Jaren	Ontwikkelaar	Commissie van Deskundigen	VGN-Bestuur
2022	Zomer: <ul style="list-style-type: none"> Bestaande instrumenten: indienen rapportage over doorontwikkeling instrument(en) Nieuwe instrumenten: indienen conform hiervoor afgesproken formats 	Najaar: <ul style="list-style-type: none"> Beoordeling bestaande en nieuwe instrumenten voor toelating tot de Waaier 2023 t/m 2024 	Najaar: <ul style="list-style-type: none"> Besluitvorming op basis van advies van de Commissie van Deskundigen over samenstelling Waaier 2023 t/m 2024
2023	Zomer: <ul style="list-style-type: none"> Nieuwe instrumenten: indienen conform hiervoor afgesproken formats Najaar: <ul style="list-style-type: none"> Verdiepende bijeenkomst met de Commissie van Deskundigen 	Najaar: <ul style="list-style-type: none"> Beoordeling eventuele nieuw ingediende instrumenten Verdiepende, informele bijeenkomst met afzonderlijke ontwikkelaars 	Najaar: <ul style="list-style-type: none"> Besluitvorming op basis van advies van de Commissie van Deskundigen over toelating nieuw ingediende instrumenten
2024	Zomer: <ul style="list-style-type: none"> Bestaande instrumenten: indienen rapportage over doorontwikkeling instrument(en) Nieuwe instrumenten: indienen conform hiervoor afgesproken formats 	Najaar: <ul style="list-style-type: none"> Beoordeling bestaande en nieuwe instrumenten voor toelating tot de Waaier 2025 t/m 2026 	Najaar: <ul style="list-style-type: none"> Besluitvorming op basis van advies van de Commissie van Deskundigen over samenstelling Waaier 2025 t/m 2026
2025 e.v.	<i>bovenstaand patroon wordt voortgezet</i>		

2. Reikwijdte/scope van de Waaier

Van oorsprong is de Waaier als onderdeel van het Kwaliteitskader Gehandicaptenzorg (KKGHZ) bedoeld voor instrumenten die cliënt-ervaringen meten voor cliënten die gebruik maken van verblijfszorg onder de Wet langdurige zorg (Wlz). Zoals ook benoemd in haar meta-advies van 2018, ziet de commissie dat er nog steeds belangstelling is voor de Waaier vanuit aanpalende onderdelen van de zorg. Voor het sociaal domein en de jeugdhulp is er nog weinig beschikbaar op dit gebied, terwijl de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) steeds meer zichtbaar wordt. Tegelijkertijd heeft de Waaier een bepaalde staat van dienst en is het van belang een zekere stabiliteit te behouden.

Vanuit kwaliteitsoogpunt, is het van waarde de individuele mens in zijn/haar context te bekijken. De primaire focus ligt bij cliënten die bepaalde behoeften hebben, en daarvoor diensten krijgen en ervaringen opdoen in dit dienstverleningsproces. Het verkrijgen van een totaalbeeld zou het streven moeten zijn van alle betrokken organisaties en zorgverleners.

Het VGN-bestuur neemt het advies over om voor de reikwijdte/scope van de Waaier uit te gaan van een integrale kijk op cliënten die zorg en ondersteuning krijgen en hun ervaringen in dit proces van dienstverlening, ongeacht het wettelijk kader of financieringsstroom. Het VGN-bestuur heeft het bureau gevraagd om enkele scenario's nader te verkennen en de bevindingen onderdeel te laten zijn van het actualisatietraject KKGHZ 2023-2028. Hierbij valt te denken aan een scenario dat de reikwijdte van de Waaier wordt losgekoppeld van de reikwijdte van het totale KKGHZ ofwel een route waarbij de huidige reikwijdte wordt verruimd, zodat ook instrumenten vanuit andere domeinen kunnen worden toegelaten tot de Waaier.

3. Instrumentarium voor mensen met ernstige meervoudige beperkingen (EMB)

De commissie beschouwt EMB als een categorie mensen waarvoor toegesneden eigenstandige instrumenten nodig zijn. Dat betekent andere en/of anders geformuleerde vragen/aandachtspunten met nadere toelichting/onderbouwing en een passende methodiek. Er kan dus niet worden volstaan met alleen een andere wijze van afnemen.

De afgelopen jaren is de commissie strikt geweest bij ontwikkelaars die hun instrument ook van toepassing vonden voor deze doelgroep. Zij zijn gestimuleerd om een nieuw instrument te ontwikkelen en deze via een nieuwe aanvraag in te dienen.

In de huidige Waaier 2020-2022 zijn twee instrumenten voor deze doelgroep opgenomen en de commissie vindt dit een te smalle basis gezien het belang dat de ervaringen van deze cliënten in kaart worden gebracht voor het leren en verbeteren in de instellingen.

Het huidige instrumentarium voor mensen met EMB heeft nog een impuls nodig. Het is nog niet volledig gelukt om theoretische concepten passend te maken voor deze doelgroep en de informatie te verzamelen op een manier die recht doet aan de kenmerken van de cliënt. Het tempo van de doorontwikkeling van instrumentarium is momenteel laag.

Tijdens een bijeenkomst in februari 2021 is de commissie met u als ontwikkelaars en gebruikers/organisaties in gesprek gegaan over dit thema. Hierbij is gediscussieerd over hoe betekenisvolle stappen kunnen worden gezet voor deze doelgroep. Enerzijds vanuit begrip voor de complexiteit van het meten van cliëntervaringen bij mensen met EMB en anderzijds met de urgentie dat de ervaringen van deze doelgroep nu wellicht onvoldoende in beeld komen.

De commissie wil de complexiteit graag in breder perspectief plaatsen. De toename van het aantal methoden in de Waaier is een signaal dat de waarde van een dialoog wordt (h)erkend. Tegelijkertijd geldt: hoe complexer de problematiek en hoe moeilijker de cliënt zich kan uiten, hoe groter de uitdaging om te komen tot een goede en gelijkwaardige dialoog. Het is complex om goed te kunnen verplaatsen in de beleving en het perspectief van deze cliënt. Dat het ontwikkelen van passend instrumentarium ingewikkeld is, maakt het echter niet minder noodzakelijk. In de toekomst zal het aandeel mensen met complexe problematiek toenemen.

De commissie maakt zich zorgen over de ontwikkeling van instrumenten voor mensen met EMB. Als de commissie trouw blijft aan de eigen criteria, dan is het zeer waarschijnlijk dat er ook in de toekomst een gering aantal instrumenten voor mensen met EMB in de Waaier opgenomen worden. Er is een stevige impuls nodig om vanuit de beschikbare kennis en expertise een betekenisvol instrumentarium te ontwikkelen. Het VGN-bestuur steunt het advies om een beroep te doen op wetenschappelijke kennis en ervaringsexperts om betekenisvol instrumentarium te (laten) ontwikkelen voor mensen met EMB. De VGN zal een nadere verkenning uitvoeren zodat ontwikkelaars gestimuleerd worden om de verschillende type kennis actiever te benutten.

4. Criteria

De commissie heeft het bestuur in haar advies ook geïnformeerd over actuele ontwikkelingen rondom de criteria betrouwbaarheid & validiteit en aggregatie.

a. Betrouwbaarheid en validiteit

In 2020 heeft verdieping plaatsgevonden op de criteria betrouwbaarheid en validiteit. De commissie heeft externe experts (IQ healthcare) ingeschakeld, die een methodologische review hebben uitgevoerd op de door u aangeleverde rapportages. Op basis van het totaalbeeld van deze review, hebben zij de commissie ook van advies voorzien over de verdere doorontwikkeling van het beoordelingsproces op deze criteria. De bevindingen per instrument, heeft de commissie vertaald in specifieke aandachtspunten en aan u teruggekoppeld in de beoordelingen.

De commissie heeft op basis van de adviezen van de methodologische experts meer inzicht verkregen in de wijze waarop beide criteria kunnen worden beoordeeld. Voor de volgende beoordelingsronde in 2022 zal de commissie een toelichting aanreiken waarin álle criteria opnieuw onder de aandacht worden gebracht. Bij de omschrijving van de criteria betrouwbaarheid & validiteit kan gebruik worden gemaakt van de inzichten die in 2020 zijn opgedaan.

b. Aggregatie

Eén van de beoordelingscriteria heeft betrekking op aggregatie van gegevens: gegevens kunnen (anoniem) worden geaggregeerd naar verschillende niveaus (team, afdeling/vestiging, organisatie). Aggregatie van met name kwalitatieve informatie naar team, afdeling-/vestiging-, organisatie- niveau is lastig gebleken. Het zijn vaak arbeidsintensieve en daarmee kostbare methoden. In voorgaande jaren is de relevantie en haalbaarheid (in tijd en kosten) van dit criterium vaak besproken.

Tijdens een bijeenkomst in februari 2021 is de commissie met u als ontwikkelaars en gebruikers/organisaties in gesprek gegaan over dit thema. Er is sprake van grote verscheidenheid in de aanpak van aggregatie en de voorkeuren met betrekking tot welk niveau dit zinvol wordt geacht. De complexiteit van een goede analyse van met name kwalitatieve data is onveranderd. Ook bemerkt de commissie nog steeds voldoende doorontwikkeling en ziet daarom geen aanleiding om het criterium aan te passen.

Tot slot

Het VGN-bestuur hecht er belang aan dat het gedachtengoed van de Visie 2030 wordt meegenomen bij de toekomstige beoordelingen van de instrumenten in de Waaier. Bij het halfjaarlijkse overleg in oktober 2021 (portefeuillehouder kwaliteit bestuur VGN, voorzitter CvD en voorzitter stuurgroep KKGHZ) zal hierover van gedachten worden gewisseld.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met Roos Mesman (mail@roosmesman.nl) en/of Annemarie Peters-Bartraij (apeters@vgn.nl).

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Frank Bluiminck', written in a cursive style.

Fränk Bluiminck
Directeur